

Український державний університет залізничного транспорту

Кафедра економіки та управління виробничим і комерційним бізнесом

ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ
ПРИВАТНОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Пояснювальна записка і розрахунки
до кваліфікаційної роботи

МРЕ.645.02.06 ПЗ

Розробив: студент 2 курсу, гр. 213-ЕП-324
спеціальності 051 «Економіка»
(роботу виконано самостійно, відповідно до
принципів академічної доброчесності)

Віталій СКРИПКА

(підпис)

Керівник: проф., докт. екон. наук

Вікторія ОВЧИННІКОВА

Рецензент: професор, д-р екон. наук

Олена КІРДІНА

Український державний університет залізничного транспорту

Факультет економічний

Кафедра економіки та управління виробничим і комерційним бізнесом

Рівень вищої освіти: магістр

Спеціальність: 051 «Економіка»

Освітня програма: «Економіка підприємства»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри,
професор, д-р екон. наук

_____ _____ Володимир ДИКАНЬ

« _____ » _____ 2026 р.

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

Скрипці Віталію Юрійовичу

1 Тема «Формування механізму забезпечення ефективності приватного бізнесу в умовах трансформацій»

керівник Овчиннікова Вікторія Олексіївна, д-р, екон. наук, професор

затверджені наказом УкрДУЗТ від «27» лютого 2025 року № 60/25

2 Строк подання студентом закінченої роботи «06» січня 2026 року

3 Вихідні дані Статистичні дані

Фінансово-економічна звітність приватного підприємця

Стратегія розвитку бізнесу

Науково-методична література

Періодичні видання

4 Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

1 Теоретичні основи забезпечення ефективності приватного бізнесу в умовах трансформацій

2 Діагностика фінансово-економічного стану приватного бізнесу в умовах трансформацій

3 Формування механізму забезпечення ефективності приватного бізнесу в умовах трансформацій

5 Перелік графічного матеріалу

1 Економічна сутність прибутку та його принципи

2 Характеристика ефективності та критерії оцінки

3 Тенденції глобальної трансформації економічного та технологічного бізнес-середовища

4 Середньорічні темпи зростання роздрібних продажів електронної комерції

5 Теоретичний підхід до формування механізму управління ефективністю приватного бізнесу в умовах трансформацій

6 Аналіз показників з праці приватного підприємця

7 Аналіз показників ліквідності

8 Аналіз продажів та ліквідності за 2021-2024 рр

9 Механізм забезпечення ефективності приватного бізнесу в умовах трансформацій

10 Складові механізму забезпечення ефективності приватного бізнесу

11 Аналіз та оцінка ризиків формування цифрового двійника приватного бізнесу

12 Показники ефективності впровадження цифрового двійника приватного бізнесу

6 Консультанти окремих розділів

Розділ	Прізвище, ініціали, посада та науковий ступінь консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7 Дата видачі завдання «_24_» лютого 2025 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Назва етапів	Строк виконання етапів	Примітка
1 Теоретичні основи забезпечення ефективності приватного бізнесу в умовах трансформацій	21.05.2025	викон.
2 Діагностика фінансово-економічного стану приватного бізнесу в умовах трансформацій	31.10.2025	викон.
3 Формування механізму забезпечення ефективності приватного бізнесу в умовах трансформацій	27.11.2025	викон.
Висновки	22.12.2025	викон.
Графічна частина	31.12.2025	викон.

Студент Віталій СКРИПКА

Керівник Вікторія ОВЧИННІКОВА

Зміст

Вступ	6
1 Теоретичні основи забезпечення ефективності приватного бізнесу в умовах трансформацій	9
Поняття ефективності приватного бізнесу та критерії її оцінки	9
1.2 Тенденції глобальної трансформації економічного та технологічного бізнес-середовища	23
1.3 Вплив глобальних змін на приватний бізнес	29
1.4 Теоретичний підхід до формування механізму управління ефективністю приватного бізнесу в умовах трансформацій	34
Висновки за розділом 1	39
2 Діагностика фінансово-економічного стану приватного бізнесу в умовах трансформацій	42
2.1 Огляд основної діяльності підприємницького суб'єкта	42
2.2 Аналіз показників з праці	44
2.3 Аналіз показників ліквідності та фінансової стійкості	49
2.4 Аналіз доходів ФОП «Александров Є.»	54
2.5 Аналіз собівартості продукції	61
Висновки за розділом 2	67
3 Формування механізму забезпечення ефективності приватного бізнесу в умовах трансформацій	71
3.1 Базові положення формування ефективного управлінського механізму	71
3.2 Інструменти організаційно-економічного механізму забезпечення ефективності приватного бізнесу	75

					МРЕ.645.02.06 ПЗ			
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата	Формування механізму забезпечення ефективності приватного бізнесу в умовах трансформацій	Літ.	Арк.	Аркушів
Розроб.		Скрипка						
Перевір.		Овчиннікова					4	101
Рецензент						УкрДУЗТ		
Н. контр		Назаренко				4		
Затверд.		Дикань						

3.3 Прогноз результатів та оцінка ризиків реалізації механізму	82
Висновки за розділом 3	88
Висновки	91
Список використаних джерел	94

					<i>МРЕ.645.02.06 ПЗ</i>	Арк.
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		5

АНОТАЦІЯ

Дана кваліфікаційна робота включає в себе 12 слайдів презентації, 101 аркуш пояснювальної записки формату А4, що включає 15 рисунків, 10 таблиць, 76 літературних джерел.

Ключові слова: ЕФЕКТИВНІСТЬ, ПРИВАТНИЙ БІЗНЕС, ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ЗМІНИ, МЕХАНІЗМ, УПРАВЛІНСЬКІ РІШЕННЯ, ФІНАНСОВІ ТА СТРАТЕГІЧНІ ІНТЕРЕСИ, РИНКОВЕ СЕРЕДОВИЩЕ, СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ.

Об'єктом дослідження є процес забезпечення ефективності приватного бізнесу.

Метою дослідження є наукове обґрунтування і розробка теоретичних положень та практичних заходів щодо забезпечення ефективності приватного бізнесу в умовах трансформацій.

У кваліфікаційній роботі узагальнено теоретичні основи і вдосконалено механізм забезпечення ефективності приватного бізнесу в умовах трансформаційних змін, який ґрунтується на досягненні збалансованості між фінансовими та стратегічними інтересами суб'єктів господарювання, вимогами ринкового середовища та суспільною потребою в доступній і якісній продукції.

Розроблено та деталізовано складові механізму забезпечення ефективності приватного бізнесу, які можуть бути використані в діяльності підприємств для підвищення результативності управлінських рішень в умовах економічної нестабільності.

Розкрито підхід до забезпечення ефективності приватного бізнесу в умовах трансформаційних змін, обґрунтування поетапної системи управлінських і фінансових заходів.

Сформовано комплекс теоретичних положень та практичних заходів щодо забезпечення ефективності приватного бізнесу в умовах трансформацій.

ABSTRACT

This qualification work includes 12 presentation slides, 101 sheets of explanatory notes in A4 format, including 15 figures, 10 tables, 76 literary sources.

Keywords: EFFICIENCY, PRIVATE BUSINESS, TRANSFORMATIONAL CHANGES, MECHANISM, MANAGEMENT DECISIONS, FINANCIAL AND STRATEGIC INTERESTS, MARKET ENVIRONMENT, MANAGEMENT SYSTEM.

The object of the study is the process of ensuring the efficiency of private business.

The purpose of the study is the scientific substantiation and development of theoretical provisions and practical measures to ensure the efficiency of private business in the conditions of transformations.

The qualification work summarizes the theoretical foundations and improves the mechanism for ensuring the efficiency of private business in conditions of transformational changes, which is based on achieving a balance between the financial and strategic interests of business entities, the requirements of the market environment and the public need for affordable and high-quality products.

The components of the mechanism for ensuring the efficiency of private business are developed and detailed, which can be used in the activities of enterprises to increase the effectiveness of management decisions in conditions of economic instability.

An approach to ensuring the efficiency of private business in conditions of transformational changes is disclosed, a justification for a phased system of management and financial measures is provided.

Theoretical provisions and practical measures for ensuring the efficiency of private business in conditions of transformations are formed.

Список використаних джерел

- 1 Буреннікова Н. В., Фостолович В. А. Управління розвитком: модель формування сучасної інформаційної системи. Бізнес Інформ. 2017. № 4. С. 138–144.
- 2 Дикань В.Л., Боровик Ю.Т., Полякова О.М., Чорнобровка І.В. Забезпечення конкурентоспроможності підприємств: Конспект лекцій: У 3 ч. Харків: УкрДАЗТ, 2008. Ч. 2. 58 с.
- 3 Дикань В. Л., Воловельська І. В., Каличева Н. Є. Економіка підприємства : конспект лекцій. Ч. 2. Харків : УкрДУЗТ, 2021. 45 с
- 4 Олексів І. Б. Аналіз ефективності діяльності підприємства на засадах узгодження інтересів груп економічного впливу. Маркетинг і менеджмент інновацій. 2012. № 1. С. 209–214.
- 5 Погребняк А. Ю., Ліннік І. М. Методичні підходи щодо оцінки ефективності діяльності підприємства. Сучасні проблеми економіки і підприємництва. 2017. Вип. 19. С. 187–192.
- 6 Хмелевський О. В. Оцінка якості прибутковості в інноваційно-інвестиційному розвитку підприємств машинобудування. Економіст. 2008. № 3. С. 50–53.
- 7 Дикань В. Л., Зубенко В. О., Маковоз О. В., Токмакова І. В., Шраменко О. В. Стратегічне управління : навч. посіб. Київ : «Центр учбової літератури», 2013. 272 с.
- 8 Гонтарева І.В., Чередник А.О. Методичний підхід до оцінки ефективності розвитку машинобудівних підприємств. Вісник Хмельницького національного університету. Серія: Економічні науки. 2017. № 4. С. 21-29.
- 9 Літвінов О., Журенко А. Проблеми визначення сутності економічної ефективності. Науковий вісник «Одеського національного економічного університету». 2017. № 6. С. 67-81.

10 Момот О., Демченко А. Про сутність понять «ефективність» та «результативність» в економіці. Економічний вісник Донбасу. 2013. № 3 (33). С. 207-210.

11 Проскурін П. В. Історія економіки та економічних учень: навч. посібник. Київ: КНЕУ, 2005. 372 с.

12 Андрійчук В. Г. Економіка підприємств агропромислового комплексу : підручник / ред. В. Андрійчук. КНЕУ, 2013. 779 с.

13 Якимчук Т.В. Соціально-економічна ефективність підприємства та її значення в сучасних умовах. Вісник ЖДТУ. 2011. №2 (56). С. 184-189.

14 Хоронжий А. Соціально-економічна ефективність діяльності торговельного підприємства, резерви і шляхи її підвищення. Науковий вісник НЛТ України. 2010. Вип. 20. С. 136-141.

15 Білявський В. Оцінювання ефективності соціальної діяльності торговельних підприємств : підручник. 3-тє вид. Київ : КНЕУ, 2006. 187 с.

16 Отенко І. П. Ефективність як основне поняття та критерій діяльності підприємства. Бізнес Інформ. 2020. № 6. С. 190-195.

17 Пудичева Г.О. Економічна сутність та класифікація ефективності. Проблеми системного підходу в економіці. 2020. № 3(77). С.19-24.

18 Боярина Т. В., Кашубіна Ю. Б. Удосконалення класифікації ефективності на основі системного підходу. Проблеми економіки. 2013. №1. С. 271-276.

19 Петровчин Й. М., Кіт А. Ф., Захарчин І. М. Економіка підприємства: підручник. 2-ге вид. випр. Львів: Магнолія, 2006. 580 с.

20 Бланк І. О. Управління торговельним підприємством: підручник. Харків: Наука, 2007. 420 с.

21 Мазаракі А. А. Економіка торговельного підприємства. Київ: Хрещатик, 1999. 800 с.

22 Небава М. І., Ратушняк О.Г. Менеджмент організацій і адміністрування: навч. посіб. Вінниця: ВНТУ, 2012. 108 с.

- 23 Мних Є. В. Економічний аналіз. Київ: Центр навчальної літератури, 2010. 488 с.
- 24 Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства. Київ: Знання, 2007. 654 с.
- 25 Буряк І. О. Галузеві особливості торговельних підприємств. Економіка. Управління. Інновації. 2014. № 1(11). С. 23-29.
- 26 Марцин В. С. Економіка торгівлі: підручник. Київ: Знання, 2006. 402с.
- 27 Командровська В. Є., Морозенко А. Ю. Бізнес-процеси підприємства: сутність та методи удосконалення. Проблеми підвищення ефективності інфраструктури, 2011. № 30. С. 123-131.
- 28 Швиданенко Г. О., Бойченко К. С. Розвиток підприємства: стратегічні наміри, ризики та ефективність: колективна монографія. Київ: КНЕУ, 2015. 231с.
- 29 Шлійко А. В. Економіка підприємництва на ринку товарів і послуг: навч. посібник. Київ: ЦНЛ, 2008. 376 с.
- 30 Некрасова Л. А., Некрасова К. І. Стратегічний управлінський облік як інформаційне підґрунтя розробки стратегії підприємства. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2018. Випуск 18. С. 150-154.
- 31 Круш П. В., Тульчинська С.О. Внутрішній економічний механізм підприємства: посібник. Київ: ЦНЛ, 2008. 206 с.
- 32 Пасічник В. Г. Організація виробництва: підручник. Київ: ЦНЛ, 2005. 248 с.
- 33 Білик М. Д. Сутність і оцінка фінансового стану підприємства: навчальний посібник. Київ : КНЕУ, 2015. 325 с.
- 34 Дудукало Г.О. Аналіз методів оцінювання ефективності управління діяльністю підприємства. Ефективна економіка. 2012. № 3. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2012_3_58.
- 35 Іванюта П. В., Лугівська О. П. Управління ресурсами та витратами: навч. посіб. Київ: Центр навч. літерат., 2009. 320 с.

36 Місюра Є.Ю., Койбічук В.В. Математичні методи і моделі в управлінні економічними процесами: монографія. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. 420 с.

37 Кудренко Н. Теоретико-методичні підходи до оцінювання економічної ефективності функціонування підприємств. Економіка. 2014. № 24. С. 61-67.

38 Пономаренко В.С., Гонтарева І.В. Проблема оцінки системної ефективності функціонування та розвитку підприємства. Економіка розвитку. 2011. № 1 (57). С. 5-8.

39 Дудок К.С., Павленчик А.О., Каспрук С.І. Оцінка ефективності розвитку підприємства в умовах ризику та невизначеності. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: "Економічні науки". 2023. №6. URL: <https://www.inter-nauka.com/uploads/public/16856910749839.pdf>.

40 Чорна М. В., Смірнова П. В., Бугріменко Р. М. Управління витратами: навч. посіб. Харків, 2017. 166 с.

41 Шишкова Л. В., Швець Г. О. Особливості управління інноваційної діяльності на підприємстві. Економіка і організація управління, 2014. № 3. С.19-27.

42 Економіка підприємництва: підручник. за ред. Л. В. Фролової. Одеса: Бондаренко М. О., 2020. 708 с.

43 Філіпішина Л.М. Мотиваційний механізм забезпечення сталого розвитку промислових підприємств. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки. 2019. № 33. С. 143-149.

44 Мороз В. М., Мороз С. А. Ризик-менеджмент: навчальний посібник для студентів. Харків : НТУ «ХПІ», 2018. 140 с.

45 Шеншньова З. Є. Стратегічне управління: підручник 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: КНЕУ, 2004. 669 с.

46 Mayer J.H. Balanced Scorecards und industrielles Risikomanagement. Moglichkeiten zur Integration In Performance Measurement & Balanced Scorecard. Munchen. 2001. 312 p.

47 Дрокіна Н. І., Дарчук В. Г. Потенціал розвитку ринку телекомунікаційних послуг України. Економіка. Менеджмент. Бізнес. 2020. №2(32). С. 14–20.

48 Зайченко К. С., Діма Н. І. Економічна безпека підприємства: сутність ролі. економіка, 2021. № 5. URL:10.32702/2307-2105-2021.5.90

49 Kreiterling C. Digital innovation and entrepreneurship: a review of challenges in competitive markets. Journal of Innovation and Entrepreneurship. 2023. Vol. 12. P. 49. URL: <https://doi.org/10.1186/s13731-023-00320-0>.

50 Sahut J.M., Iandoli L. and Teulon F. The age of digital entrepreneurship. Small Business Economics. 2021. Vol. 56. PP. 1159–1169.

51 Gartner. Official website. URL: <https://www.gartner.com/en>.

52 E-commerce retail sales CAGR 2024-2029, by country. Statista Research Department. 2024. June 10. URL: <https://www.statista.com/forecasts/220177/b2c-e-commerce-sales-cagr-forecast-for-selected-countries>.

53 How Digital Entrepreneurship is Changing the Game HomeBusinessHow Digital Entrepreneurship is Changing the Game. 2024. March 21. By Team EMB Last Updated: 2024. June 18. URL: <https://blog.emb.global/tranforming-digital-entrepreneurship/>.

54 Satalkina L, Steiner G. Digital Entrepreneurship and its Role in Innovation Systems: A Systematic Literature Review as a Basis for Future Research Avenues for Sustainable Transitions. Sustainability. 2020. Vol. 12(7). PP. 2764.

55 Кобелєва Т. О., Ткачова Н. П., Шаульська Л. В. Впровадження маркетингових інновацій в термінологію та еволюцію електронного бізнесу. Маркетинг і цифрові технології. 2024. № 8(1). С. 58–69.

56 Дзюба Т. В. Цифрові технології та їх вплив на трансформацію підприємницької діяльності в Україні. The 5 th International scientific and practical conference “Modern problems of science, education and society”. (Kyiv, July 17-19, 2023). Київ. SPC “Sci-conf. com. ua”, 2023. С. 529.

57 Іванченко Н. О., Пацай Б. Д., Шибіріна С. О. Аналіз та перспективи використання іт продуктів для бізнес-аналітики в умовах цифрової економіки. Цифрова економіка та економічна безпека. 2024. № 1 (10). С. 187-192.

58 Дем'яненко Т.І., Хомутов Д.Г. Формування системи механізму ефективного управління на промислових підприємствах. Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2018. № 5. С. 81-85.

59 Малярець Л.М., Штереверя А.В. Збалансована система показників в оцінці діяльності підприємства. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2008. 188 с.

60 Тюндер І. С. Концепція розвитку телекомунікацій в Україні. Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. 2022. №1(271). С. 41–46.

61 Виноградова О. В. Принципи ефективного управління ризиками на підприємствах телекомунікацій. Економіка. Менеджмент. Бізнес. 2024. № 1. С. 5–17.

62 Перерва О., Мехович С., Кобелева Т., Савченко О., Крамської Д. Моделювання економічної ефективності процесу управління стратегічними змінами для формування конкурентних переваг підприємства. Загальнодержавний науково-виробничий та інформаційний журнал «Енергозбереження. Енергетика. Енергоаудит». 2024. № 5 (195). С. 99–110.

63 Єщенко П., Арсеєнко А. Відновлення економічного зростання – пріоритет номер один у світі та в Україні. Економіка України. 2012. № 1. С. 36 50. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/EkUk_2012_1_5.

64 Юринець З. В. Формування інноваційних стратегій: теорія, методологія, практика: монографія. Львів: СПОЛОМ, 2016. 421 с.

65 Шафієва Л. Г. Особливості формування стратегії інноваційного розвитку підприємства в умовах невизначеності зовнішнього середовища. Наук. вісн. Міжнарод. гуманітар. ун-ту. Серія : Економіка і менеджмент, 2015. №13. С.123-126.

66 Великий Ю. В. Формування стратегії інноваційного розвитку підприємств машинобудування. Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки, 2011. Вип. 19. С. 114-120.

67 Луцяк В. В., Попеляр А.В. Інноваційна стратегія виробничого підприємства. Вісник Хмельницького національного університету, 2011. №6 Т.2 Економічні науки. С. 18-21.

68 Бавико О. Є. Бавико О. О. Стратегічні аспекти та механізм організаційної оптимізації бізнес-процесів підприємницьких структур в умовах зростання соціально-економічної турбулентності. Економіка: реалії часу. Науковий журнал, 2021. № 5 (57). С. 5-12.

69 Кононова І. В. Методологія та практика процесного управління. Глобальні та національні проблеми економіки, 2015. № 3. С. 323-327.

70 Барсукова В. С. Реінжиніринг бізнес-процесів як метод стратегічного управління підприємством. Економічний простір, 2012. № 61. С. 249-255.

71 Волошанюк Н. В. Реніжиніринг як сучасна альтернатива реструктуризації вітчизняних підприємств. Науковий вісник Херсонського державного університету, 2014. Вип. 6. С. 118-121.

72 Євтушевська О. О. Інноваційна стратегія як генеральний план дій у сфері інноваційної діяльності підприємства. Економіка харчової промисловості, 2013. № 1(17). С. 34-36.

73 Овчиннікова В.О., Скрипка В. Ю. Механізми оновлення бізнес-моделей в умовах цифрової економіки. Розвиток методів управління та господарювання на транспорті. 2025. № 93. С. 32-44.

74 Скрипка В. Ю. Реінжиніринг бізнес-процесів у системі управління сучасним підприємством. Матеріали 85-ї студентської науково-технічної конференції. Х. : УкрДУЗТ, 2025. 829 с. URL : [tezi-sntk-85_2025.pdf](#)

75 Дикань В. Л., Токмакова І. В., Назаренко І. Л. Методичні вказівки до виконання кваліфікаційної роботи для здобувачів вищої освіти другого

(магістерського) рівня спеціальності 051 «Економіка». Харків : УкрДУЗТ, 2023.
63 с.

76 Студентська навчальна звітність. Текстова частина (пояснювальна записка). Загальні вимоги до побудови, викладення та оформлення: Методичний посібник з додержання вимог нормоконтролю у студентській навчальній звітності. За заг. ред. Л. М. Козара. Х.: УкрДАЗТ, 2014. 54 с.